

VROUWEN IN DE OVERGANG

FOTO'S LISA VAN DAMME

Asiel verliezen: Anno 2013 lijkt dat iets wat het wegvarende democratische Noorden doet voor mensen uit het minder democratische Zuiden; schrijft hoogleraar Mensenrechten Eva Brems in het voorwoord bij Transit51. Maar de internationale normen in verband met asiel zijn ontstaan vanuit de noden van Europa. De eerste Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen hield zich bezig met vluchtelingen uit Rusland na de Revolutie van 1917. En de hoofdfreden voor de ontwikkeling van het internationaal vluchtelingenrecht was de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, die miljoenen Europeanen op de vlucht had gegaagd. 'Vandaag houden weinig Belgen rekening met de mogelijkheid dat ze ooit zouden moeten vluchten. De vluchtelingenkampen voor Belgen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog lijken uit het collectieve geheugen gewist. Asielzoekers zijn anderen met onuitsprekbare namen, afkomstig uit landen waar we nooit geweest zijn en ook nooit naartoe willen.' 'Weinig mensen zullen bij het woord 'asielzoeker' spontaan aan een meisje of een vrouw denken. Vrouwen en meisjes maken nochtans de helft uit van de wereldwijde vluchtelingenpopulatie. Soms heeft de reden van hun vlucht te maken met hun vrouw-zijn - huiselijk geweld, een gedwongen huwelijk, genitale verminking, eremoord... Heel vaak lopen ze bij het vluchten bijkomende risico's, omdat ze vrouw zijn.'

Voor Transit51 volgden De Standaard-fotografe Lisa Van Damme, freelancejournaliste Julie Vanstallen en sociaal-cultureel werker Julie Weyne vijf vrouwen in het opvangcentrum Klein Kasteeltje in Brussel, in hun dagelijkse routine, hun zorg voor de kinderen, hun pogingen om een nieuw leven op de rails te zetten, hun strijd binnen de harde minisamenleving die een asielcentrum in wezen is.

'Transit51. Vrouwen in het Klein Kasteeltje' is een uitgave van Lannoo. Van 8 tot 31 maart loopt er ook een expo in GG De Markten, Oude Grammatik 5 in Brussel.

Camilla, 25, Kosovoars, moeder van drie. 'Wil zijn Cergari-Roma en we waren niet langer welkom in Servië. De Albanesez haatte ons echt. Jammer genoeg was het later in Kosovo niet veel beter. (...) We leefden op straat met onze eerste twee kinderen, onder een getimproviseerde tent gemaakt met een plastic zeil. Vaak moesten we in vuilnisbakken op zoek naar eten.'

Evgenia, 47, Oezbeeks. 'We schreven 25 december 2009. Evgenia wandelt het huis van haar moeder binnen in Tasjkent, de hoofdstad van Oezbekistan. Ze woont er sinds de breuk met haar tweede man. (...) Haar moeder is ziek en gaat weinig of nooit de deur uit. Evgenia zet haar spullen meer in de inkomtaal en roept haar moeder. Geen antwoord. (...) 'Ze was verdwenen', vertelt Evgenia (...) bijna drie jaar na haar 'nachtmerrie'. 'Tot op vandaag weet ik niet wat er met haar gebeurd is. (...) 'Het spreekt voor zich dat mijn tweede man iets te maken had met de verdwijning (...). Het is een ingewikkeld verhaal.'

Parandem, 43, Armeens, alleenstaande moeder van twee. Ze is in België sinds mei 2011, daarvoor verbleef ze zes jaar in Turkije. Over haar motieven om naar België te vluchten, blijft ze vaag. 'Je vlucht niet zonder reden. (...) We hadden problemen. Ik was een alleenstaande, christelijke moeder in een moslimland.' Ze koos voor een christelijk land, in de hoop er haar 'waarden en normen' terug te vinden. Wie schetsst haar verbazing toen ze hier toekwam? 'Ik had niet gedacht zoveel moslims te zien in Brussel. Het viel me ook op dat moslima's in Istanbul bijna nooit een hoofddoek dragen, terwijl ze het hier allemaal doen! Plots zijn ze perfecte moslima's geworden. Waarom?'

ooggetuige

Jamila, 22, half-Ethiopisch, half-Eritrees, en haar zoon Sofoniyas, 4 maanden. Jamila verliet Ethiopië vanwege conflicten in het grensgebied met Eritrea. 'Mijn vader is dood, en in Sudan vond mijn moeder een nieuwe man. Een moslim. Toen ik zwanger werd, was ik niet getrouwd. De nieuwe man van mijn moeder werd er compleet gek van. Zijn gemeenschap wou me vermoorden.'

Marua, 8, afkomstig uit Kabul, Afghanistan. Ze verblijft in België sinds maart 2012, samen met haar broer en ouders. Marua tekent graag, uit het hoofd, of dingen die ze zich herinnert: Superman, Barbie, Winnie de Poeh, en dan een tekening van 'bommen vastgemaakt aan mensen', zegt Marua. 'Hier, kapotte huizen en andere bommen. En daarachter, op straat, ambulances.'